

Asia: VN/2465/2023

Lausuntopyyntö valtioneuvoston asetuseronnoksesta valtioneuvustukseksi tiedonvälityksen ja uutismedioiden tukemiseen vuonna 2023

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aikakausmedia ry:n lausunto

Luonnos asetukseksi valtioneuvustuksesta tiedonvälityksen ja uutismedioiden tukemiseen vuonna 2023

Aikakausmedia kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä lausuntopyynnöstä ja esittää näkemyksensä luonnoksesta seuraavaa:

1. Vapaan tiedonvälityksen taloudellisista edellytyksistä huolehtiminen on tärkeää sekä yksilön sananvapauden että yhteiskunnan demokraattisen järjestelmän turvaamiseksi. Valtioneuvustusten sijaan tulisi ensisijaisesti kuitenkin alentaa mediatuotteiden arvonlisäverokantoja ja poistaa journalismia tuottavan liiketoiminnan esteitä johdonmukaisella mediapolitiikalla. Asetuseronnoksessa suunniteltu tuki ei myöskään kohdentuisi sananvapauden ja tarjonnan moniarvoisuuden näkökulmasta optimaalisella tavalla. Aikakausmedia-alaan se kohdistuisi oletettavasti varsin pieneltä osin ja sattumanvaraisesti.

2. Asetuseronnoksen taustalla on sen perustelujen mukaan eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnan postilain uudistusta koskeva mietintö, jonka mukaan valiokunta pitää tärkeänä, että paikallislehtiä asema tiedonvälittäjinä turvataan. Vaikka asetuseronnoksen perusteluissa muutoin käsitellään media-alan tilannetta merkittävästi yleisemmin, valtioneuvustuksen kriteeristö on käytännössä rakennettu siten, että tuki kohdistuisi ennen muuta paikallislehtiin. Tämän ratkaisun perusteet lienevät ainakin osin aluepoliittisia, ja asetuksen aluepoliittisia tavoitteita tulisikin läpinäkyvyyden vuoksi eritellä perusteluissa avoimemmin. Valtion tulisi myös pyrkiä

medialiiketoiminnan tasapuoliseen tukemiseen ja mediasisältöjen moniarvoisuuden turvaamiseen jatkossa siten, että tulevaisuudessa käyttöön otettavat tukimekanismit painottuvat niihin medioihin, joihin nyt valittu tuki ei aluepoliittisen luonteensa vuoksi kohdennu.

3. Asetusluonnoksen 4 §:n uutismedian määritelmään voidaan sinänsä tulkita mahtuvan laajasti myös eri aikakausmedioita, mutta 5 §:n kriteerit, yhtäältä eri aihealueiden kattamisesta laajasti (2 momentin 3 luetelmakohta) ja toisaalta printtimediaa koskeva kahden kuukausittaisen ilmestymiskerran minimi (3 momentin 1 luetelmakohta), rajaavat käytännössä suuren osan Suomessa ilmestyvistä aikakausmedioista valtionavustuksen ulkopuolelle. Näitä rajoituksia on sananvapausnäkökulmasta vaikea perustella ja ne tulisi asetuksesta poistaa.

4. Se, kuinka kattava yhden yksittäisen medianimikkeen tai yksittäisen mediayrityksen aihealuevalikoima on, ei ole yleisön sananvapauden toteutumisen kannalta relevanttia, vaan jokaisen oikeus ottaa vastaan tietoa tulee turvata maksimoimalla yleisölle tarjolla olevan kokonaisvalikoiman journalistista kattavuutta. Kokonaisvalikoiman kattavuutta puolestaan parantaa se, että valikoima sisältää laajasti myös pitkälle erikoistuneita julkaisuja, jolloin uutisoinnin riittävä kattavuus voidaan saavuttaa myös näiden aihealueiden sisällä. Journalismin aihekohtainen erikoistuminen, jota nimenomaan aikakausmediat Suomen mediakentässä edustavat, on kattavuuden kannalta viime kädessä aivan yhtä tärkeää kuin aluekohtainen erikoistuminen yleisuutisoinnissa, jota paikallislehtiin painottuvalla tuella nyt pyritään turvaamaan.

5. Nyt luonnosteltu malli ei kohdennu tasapuolisesti myöskään paikallislehtikentän sisällä, koska tuella on eurooppaoikeudellisen de minimis -säännön pohjalta konsernikohtainen maksimi, jolloin osana isompaa konsernia toimivien paikallislehtien tuki jää vähäiseksi silloinkin, kun näiden toimintaedellytysten turvaamisella olisi vastaava sananvapautta edistävä vaikutus. Tärkeää painoarvoa sananvapausnäkökulmasta olisi myös kaupalliselta volyymiltaan pienellä julkaisutoiminnalla, mikä puolestaan ollaan jättämässä tuen ulkopuolelle 5 §:n mittakaavaehtojen kautta.

6. Mediatukea ei Aikakausmedia ry:n näkemyksen mukaan tulisi toteuttaa valtionavustuksin vaan arvonlisäverokantaa alentamalla. Vaikka tuki nyt hyväksyttäisiin luonnoksen mukaisena, mediapolitiikassa on jatkossa kiinnitettävä enemmän huomiota tukivaikutusten tasapuolisuuteen ja sananvapausvaikutusten optimointiin.

Mikko Hoikka

johtaja

Aikakausmedia ry

Aikakausmedia ry on toimialajärjestö, joka edustaa yhteensä noin 250 yleisömedian, ammatti- ja järjestömedian sekä asiakasmedian kustantajaa ja julkaisijaa. Jäsenet julkaisevat yhteensä noin 500 eri medianimikettä.

Hoikka Mikko
Aikakausmedia ry